

Publicerat 21 oktober 2004 05:30

Brister i psykvård kritiseras

Flera våldsdåd skulle kunna stoppas om riskbedömningen inom psykvården fungerade, menar flera experter. En pågående kartläggning och en granskning av vilka metoder som bäst upptäcker farliga personer kan leda till nya rutiner.

Polisen hade i går kväll inte gripit någon för mordet i Linköping och bakgrunden till det brutala dådet är därför oklar. Sten Levander, professor i rättspsykiatri, säger dock att allt tyder på att brottet begåtts av en person med psykiska problem.

- Liknande brott har till 90 procent begåtts av psykiskt sjuka, så vi kan med ganska stor säkerhet räkna med att det är så även i det här fallet.

Som SvD berättade i går är attacker av den typ som skedde i tisdags mycket sällsynta. Enligt Levander är det omöjligt att bygga ett samhälle som helt skyddar mot liknande, till synes provocerade, brott på öppen gata.

- I likhet med trafikolyckor vet vi inte var de kommer att ske, men vi kan ta till åtgärder för att minska riskerna.

En viktig del är att bli bättre på att bedöma risken för att någon ska begå ett brott. I dag används riskbedömningar inom kriminalvården och rättspsykiatri där personer, som redan begått brott, bedöms utifrån farlighet och risken för återfall i allvarlig brottslighet. Men när en psykiskt sjuk människa är i kontakt med den allmänna psykvården är både informationen och rutinerna kring riskbedömningen bristfällig, enligt Levander.

- Förutom smittskyddsläkare är läkare inom psykiatri de enda som får använda tvång. De har ett särskilt samhällsansvar som de måste bli bättre på att ta.

Enligt honom finns all information som behövs för att ta fram tabeller som utifrån en rad faktorer kan hjälpa psykvården att bedöma risker.

- Men forskningsmedel för att ta fram ett sådant underlag saknas, trots att det tillsammans med en individuell bedömning skulle förbättra möjligheterna.

Det är dock långt ifrån enkelt att hitta en fungerande modell som visar hur farlig en människa är. Enligt läkaren Niklas Långström, docent vid Centrum för Våldsprevention på Karolinska institutet, är det mycket svårt att förutspå vilka personer som kommer att begå allvarliga brott.

- Jag kan verkligen förstå oron efter ett dåd som det i Linköping. Men det finns inga tydliga mördarefaktorer och det är svårt att förutsäga ett brott som är så ovanligt som det här.

Han forskar om riskbedömning hos unga brottslingar och tycker att samarbetet mellan olika instanser som socialtjänsten, kriminalvården och psykiatri borde förbättras. Dessutom håller han med om att allmänpsykiatriens riskbedömningar borde förbättras.

Efter de uppmärksammade vansinnesdåden i Åkeshov och Gamla stan fick Socialstyrelsen uppdraget att kartlägga hur riskbedömningarna inom psykvården används. Medicinalrådet

Fakta

Oprovocerade mordfall

- Orrefors maj 2000

En 16-årig pojke högg med kniv ihjäl en tioårig flicka. Han skadade även en annan flicka.

- Bollnäs juni 2000

En 21-årig man dränkte en 13-årig flicka vid en badplats. Flickans syster knivhögg i ansiktet.

- Arvika september 2003

En 24-årig psykiatriknivdödade femåriga Sabina.

SvD.se

Helena Silfverhielm kan i dagsläget inte säga något om kartläggningen, som ska vara färdig i slutet av året, men menar att riskbedömningen förbättrats.

- Min uppfattning är att dokumentationen blivit bättre efter alla uppmärksammade död. Men visst finns det behov av att lättare kunna bedöma om en person utgör en fara för sig själv och andra.

Statens beredning för medicinsk utvärdering, SBU, har till uppgift att granska det vetenskapliga underlaget för de metoder som i dag används för att göra riskbedömningar.

- Syftet med uppdraget är att se vilka metoder som är bäst och förmodligen kommer det att behövas ytterligare forskning, säger chefen Nina Rehnqvist om uppdraget som ska vara färdigt i juni nästa år.

ANNA CAREBORG

08-13 53 12, anna.careborg@svd.se

Artikelns webbadress: http://www.svd.se/dynamiskt/inrikes/did_8326212.asp
Allt material på SvD.se skyddas av lagen om upphovsrätt.